

МОДЕЛІ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В ЄС НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

У статті висвітлено європейську модель здійснення нагляду за банківською діяльністю єдиним органом, що здійснює нагляд і за іншими секторами фінансових ринків (страхуванням та ринком цінних паперів); модель здійснення нагляду за діяльністю кредитних організацій національним центральним банком держави – члена ЄС; модель здійснення нагляду спеціально створеним органом нагляду, а також окремих досвід банківського нагляду в Німеччині, Франції, Великобританії.

Ключові слова: банківський нагляд, банківська система, банківський контроль, інвестиційна діяльність, банківська діяльність, органи нагляду, ринок цінних паперів.

Особливості здійснення нагляду за діяльністю кредитних організацій в окремих державах – членах ЄС будуть розглянуті на прикладах Німеччини, Великобританії та Франції. Вибір саме цих держав зумовлений тим, що вони використовують (чи використовували) різні варіанти здійснення нагляду за банківською діяльністю, але при цьому добре простежується важлива, на нашу думку, тенденція розвитку моделей банківського нагляду у бік створення єдиних наглядових органів, що контролюють усі сектори фінансових ринків.

Мета статті – дослідити моделі здійснення банківського нагляду в ЄС на національному рівні.

Теоретичні основи банківського нагляду та регулювання досліджують такі провідні науковці, як: Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха, А. О. Монаєнко, Т. А. Латковська, О. П. Орлюк, В. Д. Чернадчук та ін.

У національному законодавстві держав – членів ЄС нині існує три основні моделі розподілу повноважень зі здійснення банківського нагляду між наглядовими органами [3, с. 363]:

- перша модель передбачає здійснення нагляду за банківською діяльністю єдиним органом, що здійснює нагляд також за іншими секторами фінансових ринків (страхуванням і ринком цінних паперів);
- друга – здійснення нагляду за діяльністю кредитних організацій національним центральним банком держави – члена ЄС;
- третя – здійснення нагляду спеціально створеним органом нагляду.

При цьому у ряді випадків можливі варіанти, коли такий орган здійснює нагляд не лише безпосередньо за банківською діяльністю, а й за ще одним із секторів ринку (страхуванням, ринком цінних паперів).

Проте, незважаючи на уявну простоту в системі вищезазначених моделей банківського нагляду, насправді дещо складніше – в абсолютно чистому вигляді такі моделі

нагляду в сучасній Європі відсутні. Навіть там, де формально нагляд за діяльністю кредитних організацій законодавчо закріплений за певним органом або єдиним наглядовим органом на ринку фінансових послуг, до здійснення нагляду значною мірою часто залучені національні центральні банки. У тих країнах, де основні наглядові повноваження законодавчо закріплені за національними центральними банками, рівень взаємодії між центральними банками й органами, відповідальними за нагляд в інших сферах фінансових послуг, настільки високий, що така взаємодія здійснює вплив на повноваження і функції національних центральних банків.

Проте, відповідно до зазначеного необхідно виділити таку характерну ознаку розвитку сучасних систем нагляду в державах – членах ЄС, як поступовий перехід до створення єдиних структур у сфері нагляду за ринком фінансових послуг у цілому. Цей процес складений і неоднорідний за своєю суттю, проте саме така тенденція простежується упродовж останнього десятиліття розвитку банківського нагляду в ЄС. Як писав Д. Фаргрив у своєму дослідженні, присвяченому перспективам розвитку регулювання і нагляду за діяльністю фінансових ринків Франції, єдиний регулятор є структурою нової ери розвитку нагляду і регулювання [4, с. 382].

Тенденції розвитку національних моделей здійснення банківського нагляду в ЄС у бік передачі всіх наглядових функцій на користь єдиного контрольного й регуляторного органу краще за все можна відстежити на прикладі Німеччини й Великобританії.

Початком відліку історії сучасного банківського нагляду в Німеччині можна назвати банківську кризу 1931 р., після якої урядом було прийнято низку постанов, що стали основою створення в Німеччині системи нагляду з боку держави за діяльністю всіх кредитних організацій. До цього нагляд застосовували тільки до окремих видів банків, таких, наприклад, як публічні оща-

дні банки в Пруссії, або до окремих видів банківської діяльності.

Про існування системи банківського нагляду в Німеччині можна говорити з 1934 р., коли був прийнятий Закон "Про банківську діяльність". Законом були встановлені ліцензійні вимоги до мінімального розміру статутного капіталу кредитних організацій, на банки був покладений обов'язок надавати інформацію про поточні операції. При цьому Закон 1934 р. встановлював лише загальні критерії нагляду й покладав на наглядовий орган (Aufsichtsamt für das Kreditwesen) обов'язок з розробки детальніших вимог до діяльності банків. Поточної правової форми система банківського нагляду набула в 1961 р., з ухваленням нового Закону "Про банківську діяльність" (Gesetz über die Kreditwesen).

За останні десятиліття система банківського нагляду Німеччини зазнала значних змін. До 2002 р. у Німеччині існували три органи нагляду: Федеральне управління банківського нагляду, Федеральне управління нагляду за страховою діяльністю і Федеральне управління нагляду за діяльністю на ринку цінних паперів. Ці органи мали однаковий юридичний статус, відмінності торкалися безпосередньо тих секторів фінансового ринку, за якими здійснювалися нагляд і контроль. На Федеральне управління банківського нагляду покладалися повноваження щодо нагляду за банківською діяльністю, а також функції з ліцензування банківської діяльності й діяльності на ринку цінних паперів. За Федеральним управлінням нагляду за діяльністю на ринку цінних паперів були закріплені наглядові функції зі здійснення інвестиційної діяльності. Федеральне управління нагляду за страховою діяльністю здійснювало ліцензування страхових компаній і забезпечувало контроль за їх діяльністю.

Повноваження Федерального управління банківського нагляду при цьому не обмежувалися ліцензуванням, контролем і правомочністю призупиняти або припиняти за необхідності діяльність визначених кредитних організацій. Воно також було наділене правом здійснювати регулювання у сфері своїх повноважень: приймати регуляторні акти щодо порядку здійснення транзакцій і зменшення банківських ризиків, захисту вкладів.

22.04.2002 р. Бундестагом був ухвалений Закон "Про створення єдиної системи нагляду на ринку фінансових послуг" [5], що заснував єдиний наглядовий орган, який об'єднав у собі функції трьох вищепописаних структур і обов'язком якого є здійснення нагляду за всім фінансовим ринком, – Федеральне управління фінансового нагляду Німеччини (далі – ФУФН). Прийняття Закону "Про створення єдиної системи нагляду на ринку фінансових послуг" було, насамперед, зумовлене бажанням

привести законодавство Німеччини у відповідність з такими спільними цілями європейського законодавства, як створення єдиного ринку й ефективного механізму нагляду на ринку фінансових послуг.

Створення єдиного наглядового органу, з одного боку, є природним проявом вищепописаної тенденції в розвитку регулювання фінансової діяльності й нагляду за нею в ЄС зближення функцій нагляду за діяльністю кредитних організацій, нагляду за ринком цінних паперів і страховими компаніями. У спільному прес-релізі ФУФН і Німецького федерального банку (Deutsche Bundesbank) зазначено, що об'єднання органів нагляду і зміни у зв'язку із цим у банківському законодавстві створюють ефективну систему нагляду за діяльністю кредитних організацій [5].

З іншого боку, на думку зарубіжних дослідників, установа єдиного наглядового органу в Німеччині по суті своїй не створила єдину правову систему регулювання фінансового ринку в цілому: законодавство, що регулює діяльність фінансових ринків, складається з різних правових режимів, які відрізняються за трьома озвученими напрямками регулювання [4, с. 77]. Все, що стосується безпосередньо регулювання банківської діяльності й здійснення нагляду за кредитними організаціями, регулюється Законом "Про банківську діяльність" 1961 р. Правове регулювання нагляду за ринком цінних паперів при цьому здійснюється на підставі положень законодавства про ринок цінних паперів, страхова діяльність регулюється Законом "Про нагляд за страховою діяльністю" 1962 р.

Таким чином, можна говорити про те, що разом із прийняттям рішення про створення єдиного наглядового органу на ринку фінансових послуг відповідні положення про правила нагляду за різними секторами фінансового ринку були просто перенаправлені на одну регуляторну й наглядову структуру. Втім, з цього, на нашу думку, зовсім не випливає, що спроба об'єднання наглядових функцій у межах однієї структури зазнала невдачі, що тенденція до створення єдиного регулятора у сфері нагляду в Євросоюзі відсутня.

Як зазначалося вище, система нагляду за діяльністю кредитних організацій (як і самі банківські системи) у межах ЄС на національному рівні вирізняється різноманітністю; директиви ЄС у сфері здійснення нагляду встановлюють лише мінімальні вимоги до здійснення банківської діяльності й нагляду за кредитними організаціями. Одноразом з цим ознакою розвитку банківської діяльності Євросоюзу є зростання кількості фінансових конгломератів компаній, які надають увесь комплекс фінансових послуг (чи їх більшість), а також задовольняють усі потреби суспільства у фінансових продуктах [2, с. 456].

Саме функціонування таких компаній і їх розвиток, на нашу думку, багато в чому сприяють формуванню тенденції об'єднання наглядових функцій за різними секторами фінансового ринку у межах однієї регуляторної і наглядової структури.

У своєму прагненні максимально уніфікувати ринок фінансових послуг Євросоюз стикається зі значною кількістю труднощів, які багато в чому зумовлені різноманітністю національних банківських систем. Так, якщо в Німеччині переважають так звані універсальні банки, які виконують усі банківські операції незалежно від організаційно-правової форми (приймають вклади, здійснюють кредитування, продаж, зберігання і управління цінними паперами, займаються інвестиційною діяльністю) [1, с. 179], то у Великобританії діє банківська система, що ґрунтується на принципі спеціалізації: виділяються депозитні банки, діяльність яких спрямована на залучення вкладів, управління ними, видачу кредитів [6, с. 180]. Саме ці відмінності стали причиною того, що Євросоюз пішов шляхом прийняття окремих директив щодо банківської діяльності й ринку інвестиційних послуг (Директива 93/22/ЄЕС від 10.05.1993 р.).

На думку зарубіжних дослідників, цей дуалізм є однією з головних причин, що затримують розвиток ефективного нагляду за банківською діяльністю в ЄС [2, с. 400]. У світлі вищевикладеного, окрім тенденції розвитку нагляду у межах держав – членів ЄС у напрямі створення єдиних наглядових органів на ринку фінансових послуг необхідно також озвучити активно обговорювану проблему створення єдиного органу ("мегарегулятора"), на який були б покладені функції нагляду за фінансовими ринками у межах усього ЄС.

Європейський "круглий стіл" з питань фінансових послуг у своїх звітах послідовно відстоює необхідність створення єдиного наглядового й регуляторного органу. Учасниками "круглого столу" було відзначено, що наднаціональні європейські фінансові групи мають низку труднощів у своїй діяльності через надмірне регулювання і відмінностей національних правових систем держав – членів Євросоюзу.

Проте повернемося до банківського нагляду в Німеччині та розглянемо структуру й повноваження Федерального управління фінансового нагляду Німеччини.

ФУФН очолює президент; три віце-президенти відповідають за свої напрями нагляду (банківська діяльність, страхування, ринок цінних паперів). Для контролю за поточною діяльністю ФУФН створюється Адміністративна рада, до якої входять представники Міністерства фінансів Німеччини, інших міністерств і відомств, членів парламенту й учасників ринку, усього 21 представник, у тому числі 10 – представники ринку (ст. 7(3) Закону про банківську діяльність).

Крім того, у межах ФУФН діє Консультаційна рада, що складається з 24 членів – представників наукових кіл, ринку, товариств із захисту прав споживачів і Бундесбанку (ст. 8 Закону про банківську діяльність).

Певна гнучкість встановлена щодо штатного персоналу Управління: оскільки воно є органом державної влади, заробітна плата співробітників повинна відповідати бюджетним вимогам. Утім, Управлінню надається право наймати персонал, чия заробітна плата перевищуватиме розміри, встановлені для державних службовців (ст. 10 Закону про банківську діяльність).

Основним завданням банківського нагляду в Німеччині є забезпечення стабільності банківської системи держави, у зв'язку з чим нагляд не зосереджений значною мірою на діяльності окремих комерційних банків. Так само не оголошується за основну мету нагляду захист прав споживачів (вкладників) [6, с. 81].

Стаття 3(6) Закону ФРН про банківську діяльність встановлює, що державний нагляд повинен протидіяти небажаному розвитку банківського й фінансового секторів, який може призвести до втрати вкладів, зниження темпів розвитку банківського сектору, завдання збитку національній економіці. На думку дослідників, така спрямованість і завдання банківського нагляду визначають низку його особливостей, у тому числі відсутність обов'язку наглядового органу інформувати суспільство про результати виконання ним своїх контрольних функцій або про причини, за яких він може не розкривати інформацію про здатність певних банків відповідати за своїми зобов'язаннями [7, с. 563].

Незважаючи на створення єдиного наглядового органу, Бундесбанк досі не втратив повноважень у сфері банківського нагляду. Бундесбанк у своїй поточній діяльності виконує функції з аналізу документації, річної й аудиторської звітності кредитних організацій. Крім того, Бундесбанк і ФУФН спільно проводять переговори з кредитними організаціями в межах здійснення ними пруденціального нагляду. Аудиторські перевірки діяльності банків здійснює також Бундесбанк, проте за ФУФН закріплено право як брати участь у таких перевірках спільно з банком, так і проводити власні аудиторські перевірки.

Історично включення Бундесбанку в систему органів, що здійснюють банківський нагляд, було викликано такими чинниками, як украй тісні зв'язки Центрального банку з кредитними організаціями, наявність висококваліфікованого персоналу, що має великий обсяг знань у сфері фінансових послуг, близькість до ринку. Функції Бундесбанку і його участь у сфері здійснення нагляду за діяльністю кредитних організацій стосуються багатьох важливих аспектів на-

гляду: участі в прийнятті загальних норм і принципів банківського нагляду; участі в регулярних перевірках кредитних організацій, аудиті, антикризовому управлінні.

Класичним зразком держави, в якій застосовується модель нагляду за фінансовим ринком єдиним регулятором, – Управлінням фінансових послуг (далі – УФП), є Великобританія.

УФП Великобританії – хоч і не перший, і єдиний орган нагляду й регулювання фінансового ринку, але найяскравіший приклад єдиної структури у межах одного з найбільших у світі фінансових центрів.

Започатковано реформу регулювання фінансових ринків і створено єдиний наглядовий і регуляторний орган у 1997 р. Реформа передбачала злиття банківського нагляду з регулюванням інвестиційних послуг під егідою Комітету з цінних паперів і інвестицій. Надалі нове відомство й отримало найменування – Управління фінансових послуг.

Закон “Про фінансові послуги і фінансовий ринок” (далі Закон про фінансові послуги) набув чинності 01.12.2001 р., і відтоді сталося формальне покладання усіх повноважень і відповідальності за здійснення нагляду на фінансових ринках на УФП. УФП фактично вже перейняло на себе деякі регуляторні й наглядові функції: в частині банківського нагляду й регулювання повноваження були покладені на УФП Законом “Про Банк Англії” 1998 р. (функції нагляду перейшли до УФу від Банку Англії), повноваження щодо нагляду за ринком цінних паперів були передані Управлінню у 2000 р.

Законом 2001 р. УФП були передані повноваження таких організацій, як Комісія з будівельних товариств, Організація з регулювання інвестиційного менеджменту, Управління приватних інвестицій, Управління цінних паперів. У 2004–2005 рр. у відання УФП перейшли сфери іпотечного кредитування й загального страхування.

Разом із передачею наглядових функцій у сфері банківської діяльності від Банку Англії до УФП був підписаний Меморандум про взаєморозуміння між Банком Англії, Казначейством і УФП, відповідно до умов якого на УФу покладено (ст. 3):

- ліцензування і пруденціальний нагляд за банками, страховими та інвестиційними компаніями, будівельними організаціями, кредитними спілками;
- нагляд за фінансовими ринками;
- регулювання в зазначеній сфері, а також консультування на регулярній основі ліцензованих організацій щодо національного та європейського законодавства.

На Банк Англії при цьому покладено повноваження й відповідальність за підтримку фінансової стабільності в цілому. Такий розподіл обов'язків був наслідком компромісу, досягнутого в цілях запобігання відставки керівника Банку Англії після передачі всіх наглядових функцій УФу.

Статтею 19 Закону “Про фінансові послуги і фінансовий ринок” встановлено, що жодна особа не може здійснювати регульовану цим Законом діяльність без отримання відповідної ліцензії або дозволу з боку УФу; встановлено, що банки, страхові та інвестиційні компанії, засновані в державах – членах ЄС, також є компаніями, що ліцензуються, яким видається дозвіл на здійснення ними тих видів діяльності, які дозволені отриманою ними в державній установі ліцензією (ст. 31).

УФП наділено досить широкими можливостями зі здійснення регулювання в його сфері діяльності. Воно має право деталізувати нормативно закріплені загальні норми щодо здійснення нагляду, видавати різні директиви, тлумачити законодавство, проводити в життя норми права. Такий режим дає змогу УФП бути гнучкішим і чутливішим до змін фінансового ринку.

Унікальність конструкції британського варіанта здійснення нагляду полягає ще й у тому, що УФП є недержавною організацією. Така форма дає змогу Управлінню бути структурою, яка прямо не залежить від політичного впливу, це забезпечує вищу ефективність і незалежність у її діяльності.

Незважаючи на описані вище тенденції, говорити про те, що в Євросоюзі сформувалася система здійснення нагляду за діяльністю кредитних організацій, ринком цінних паперів і страховою діяльністю єдиним наглядовим органом, поки не можна.

Прикладом держави – члена ЄС, у якому регулювання здійснюється спеціально уповноваженим на здійснення нагляду органом спільно з національним центральним банком, є Франція.

Після Другої світової війни банківський нагляд у Франції здійснювався за безпосередньою участю урядових структур, а саме функції нагляду покладалися на уповноваженого представника Міністерства фінансів Франції. Ця посадова особа мала право брати участь у засіданнях рад директорів банків, була наділена широкими повноваженнями щодо контролю за діяльністю банків, включаючи можливість застосовувати право вето на рішення ради директорів, яких воно вважало такими, що суперечать інтересам держави й ринку. Таке активне втручання влади в діяльність кредитних організацій призвело до виникнення украй тісних відносин між Міністерством фінансів і банківськими структурами.

З ухваленням Закону “Про банківську діяльність” від 24.01.1984 р. у Франції почався процес реформування системи нагляду за діяльністю кредитних організацій. Нині основна, визначальна роль у здійсненні нагляду відводиться Банківській комісії (Commission Bancaire). Крім того, частина наглядових функцій покладається на Комітет з кредитних організацій і інвестиційних компаній.

У цілому нагляд за діяльністю на фінансовому ринку Франції на сучасному етапі розподілений між такими органами:

а) Банківською комісією, яка відповідає за нагляд за банківською діяльністю;

б) Комісією з контролю за страховою діяльністю, до повноважень якої входить нагляд за діяльністю на ринку страхових послуг;

в) Комісією з операцій на фондовій біржі, яка відповідає за збереження заощаджень інвесторів, перевіряє достовірність інформації, що надається інвесторам, здійснює нагляд за операціями на фінансових ринках.

За Банківською комісією закріплені такі повноваження за здійснення нагляду:

- вона має право здійснювати перевірки в головних офісах кредитних організацій, їх філій і в афілійованих осіб;
- у разі виявлення порушень вимог до банківської діяльності Комісія має право виносити банкам попередження, зауваження, приймати приписи щодо усунення порушень, а також призначати тимчасового директора або офіційного керівника у разі виявлення серйозних порушень.

До дисциплінарних заходів також належать такі повноваження, як право заборони здійснення банком певних видів банківських операцій, тимчасово усунути від діяльності менеджмент банку, здійснювати анулювання ліцензії.

Незважаючи на існування спеціалізованих органів, що відповідають за нагляд за відповідними напрямками на фінансових ринках, поточна ситуація викликає безліч критичних зауважень. Зокрема, за ситуації, коли певні сектори ринку потрапляють у сферу компетенції органів нагляду, де їх повноваження перетинаються, також високий ризик появи таких ділянок ринку, які не підпадуть під нагляд жодного з регуляторів [4, с. 385]. Крім того, перетин повноважень різних контролюючих органів може призвести до ситуації, коли окремі компанії і напрями діяльності піддаються надмірному регулюванню, що також перешкоджає ефективному розвитку ринку.

Додаткові проблеми виникають через різний правовий статус контролюючих структур: Комісія з операцій на фондовій біржі є автономною організацією, що має високу міру незалежності від держави; Банківська комісія, незважаючи на те, що формально теж є незалежною структурою, має тісні зв'язки із Центральним банком Франції.

Нині Франція також рухається у бік створення єдиного наглядового органу: розглядається можливість і необхідність реформи, в результаті якої будуть створені два органи, один з яких здійснюватиме регуляторні функції за всіма напрямками фінансових ринків, другий – виключно функції пруденціального нагляду.

Загалом з усіх держав Євросоюзу лише в Люксембурзі й Данії нині національні

центральні банки не залучені в здійснення банківського нагляду. Управління фінансових послуг, відповідальні за нагляд за всіма видами діяльності на фінансовому ринку, створені й функціонують у таких державах, як Австрія, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Данія, Латвія, Мальта, Швеція. При цьому в усіх цих державах, окрім Данії, національні центральні банки тією чи іншою мірою беруть участь у здійсненні нагляду за діяльністю кредитних організацій.

Висновки. Національні центральні банки, як і раніше, залишаються (і, очевидно, ще будуть значний період часу залишатися) однією із центральних ланок у системі органів, що здійснюють нагляд за діяльністю кредитних організацій. Показовим прикладом тут є порядок нагляду за банківською діяльністю в Італії, де за нагляд за діяльністю кредитних організацій відповідає Банк Італії.

Нині банківський нагляд закріплений за національними центральними банками таких держав – членів ЄС, як Греція, Ірландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Литва, Нідерланди, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Чехія. Крім того, донедавна Європейський центральний банк активно висловлював свою перевагу покладанню функцій зі здійснення пруденціального нагляду саме на національні центральні банки, критикуючи спроби створення окремих структур, що здійснюють нагляд. Утім, тенденції розвитку фінансових ринків Євросоюзу, наукові дослідження, а також процеси реформування, що відбуваються в державах-членах, дають змогу з великою мірою упевненості говорити про те, що майбутнє нагляду полягає саме у створенні єдиних контрольних структур.

При цьому не можна недооцінювати роль національних центральних банків у сфері нагляду за банківською діяльністю. Навіть якщо ЄС прийде через якусь кількість років до створення єдиних наглядових органів в усіх державах-членах, процес повного вилучення наглядових функцій у національних центральних банків займе ще значний час.

Що ж до ідеї створення єдиного наглядового органу у межах Євросоюзу, то вона також поки перебуває на стадії активних обговорень. Така перевага, як можливість здійснювати ефективний і гармонійний нагляд за всіма секторами фінансових ринків за допомогою однієї структури, часто нівелюється контраргументами про складнощі контролю, що здійснюється одним наглядовим органом, враховуючи безліч особливостей національного законодавства і правових режимів держав – членів ЄС, а також необхідність відпрацювання складного високо-ефективного механізму передачі інформації такій наглядовій структурі.

Список використаної літератури

1. Лазебник Л. Л. Міжнародне фінансове право : навч. посіб. / Л. Л. Лазебник. –

- Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 312 с.
2. Нобель П. Швейцарское финансовое право и международные стандарты / П. Нобель. – Москва : Волтерс Клувер, 2007. – 1095 с.
 3. Andenas M. Financial Market Regulation in Germany: The New Institutional Framework / M. Andenas, J.-H. Binder // Financial Markets in Europe: Towards a Single Regulator. – 2012. – P. 362–370.
 4. Fairgrieve D. Twin Peaks à la française: Reforming Financial Services Regulation in France / D. Fairgrieve // Financial Markets in Europe: Towards a Single Regulator. – Kluwer Law International. – 2003. – P. 382–392.
 5. Joint Press Release by the Federal Financial Supervisory Authority and the Deutsche Bundesbank [Electronic resource]. – 2002. – 4 november. – P. 1–3. – Mode of access: <http://www.bundesbank.de/download/presse/presenotizen/2002/-20021104bbklen.pdf>.
 6. Grote R. The Liberalisation of Financial Markets: the Regulatory Response in Germany / R. Grote // The Regulation of International Financial Markets. Perspectives for Reform. – 2010. – 723 p.
 7. Reiter J. Die Reform der Bankenaufsicht – Eine Chance für den Verbraucherschutz? / J. Reiter, J. Geerling // Die Öffentliche Verwaltung. – 2002. – № 55. – P. 562–566.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2014.

Шевченко А. Ю. Модели осуществления банковского надзора в ЕС на национальном уровне

В статье рассмотрена европейская модель осуществления надзора за банковской деятельностью единственным органом, который осуществляет надзор также за другими секторами финансовых рынков (страхованием и рынком ценных бумаг); модель осуществления надзора за деятельностью кредитных организаций национальным центральным банком государства – члена ЕС; модель осуществления надзора специально созданным органом надзора, а также отдельный опыт банковского надзора в Германии, Франции, Великобритании.

Ключевые слова: банковский надзор, банковская система, банковский контроль, инвестиционная деятельность, банковская деятельность, органы надзора, рынок ценных бумаг.

Shevchenko A. The Models of Realization Bank to the Supervision in EU at the National Level

In the article an author examines the European model of realization of supervision after bank activity an only organ that carries out a supervision also after other sectors of financial markets – insurance and market of equities; model of realization of supervision after activity of credit organizations by the national central bank of state-member of EU; a model of realization of supervision the specially created organ, and also separate experience of bank supervision, is in Germany, France, Great Britain.

National central banks as well as before remain (and, obviously, yet will be considerable period of time to remain) one of central links in the system of organs that carry out a supervision after activity of credit organizations. A model example here is an order of supervision after bank activity in Italy, where for a supervision Bank of Italy answers after activity of credit organizations.

Now a bank supervision is envisaged after the national central banks of such states-members of EU, as Greece, Ireland, Spain, Italy, Cyprus, Lithuania, Netherlands, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Czech Republic. In addition, till recently the European central bank actively expounded his advantage to the laying-on of functions on realization of predention supervision exactly on national central banks, criticizing the attempts of creation of separate structures carrying out a supervision. However, progress of financial markets of European Union trends, scientific researches, and also the processes of reformation, that go in states-members, allow with the large measure of confidence to talk that the future of supervision consists exactly in creation of only supervisory structures.

It is thus impossible to underestimate the role of national central banks in the field of a supervision after bank activity. Even if EU will come from some amount of years to creation of only supervisory authorities in all states-members, process of complete exception of observant functions at national central banks considerable time will occupy yet.

As for the idea of creation of only supervisory authority within the framework of all European Union, then she also while is in the stage of active discussions. Such advantages as possibility to carry out an effective and harmonious supervision after all sectors of financial markets by means of one structure often are leveled by arguments about complications of control that comes true by one supervisory authority, taking into account the enormous amount of features of national legislation and legal modes of states-members of EU, and also necessity of working off the difficult high-efficiency mechanism of information transfer to such observant structure.

Key words: bank supervision, banking system, bank control, investment activity, bank activity, organs of supervision, market of equities.